

Dossier pedagògic

VAiVÉ amb
BRODAS BROS

Autor del dossier: Iris Gayete i L'Auditori

Il·lustracions: Mercè Galí

Índex

Concert

Presentació

Indicacions generals: «L'escola va a L'Auditori»
Presentació del concert i el seu repertori

Participació

Abans del concert
Durant el concert

Fitxa tècnica

Repertori i fitxa tècnica

Professorat

Propostes didàctiques

Currículum
Propostes didàctiques

Per saber-ne més

Una mica de...

Què vol dir escoltar

Què vol dir escoltar

Materials

Materials editats del concert

Programa de mà
Material audiovisual

Enllaços

Enllaços relacionats

A més a més

Altres materials

Concert

Presentació

Indicacions generals: “L’escola va a L’Auditori”

L’Auditori, amb el Cicle de Concerts “L’escola va a L’Auditori”, aproxima la música en els seu diferents estils i gèneres als escolars, alhora que els facilita l’observació en directe dels instruments musicals i de la seva interpretació.

Portar els nens i les nenes als concerts és educar-los a través de l’art, obrir-los nous horitzons perquè puguin sentir els seus sentiments i pensaments.

Els concerts que proposem són concerts en els quals només hi ha música, amb intèrprets molt ben preparats en tots els àmbits: interpretació, expressió i comunicació, i on, d’acord amb l’edat de l’alumnat, es juga amb petits elements escènics coordinats per un professional de la direcció escènica.

Presentació

Presentació del concert i el seu repertori

El concert Vaivé amb Brodas Bros està interpretat per 5 músics polifacètics. Amb la música i les interpretacions dels instrumentistes viatjarem a través del temps, l'espai i les tradicions, i formarem part de l'anar i venir sonor que ens proposa aquest concert.

Les versions que ofereix Vaivé amb Brodas Bros ens transportaran des de la música del Barroc, fins a les músiques urbanes més actuals, passant per interpretacions tan personals com els solos de *bebop* en una cançó tradicional aranesa. Ara bé, sense deixar mai de banda les sonoritats més tradicionals.

Vaivé amb Brodas Bros és un concert dirigit a tots els públics, a tothom que tingui ganes de passar una bona experiència plena de noves idees sonores, visuals i conceptuals.

De la mà de 5 músics podrem sentir, veure i escoltar la tuba, el trombó, l'acordió diatònic, el glockenspiel, el saxo, la veu, el flabiol i el tambor, la tenora, la dolçaina, el timbal fondo, panderos, panderetes, el caixó, el timbal de gralles, els plats, el triangle, etc. Tot un conjunt d'instruments de procedències ben diverses i amb una forta arrel tradicional catalana que ens faran viure i gaudir músiques de diferents àmbits culturals i temporals, atrapant-nos a tots i a cadascun de nosaltres estirant records i sentiments, des d'algun racó de la nostra memòria auditiva i sensorial.

L'escenari del concert Vaivé amb Brodas Bros és part important i nexa d'unió de tots els integrants al concert, ja que, a l'escenari, no només hi podreu veure els diversos músics i ballarins que fan possible el concert, sinó que part del públic en serà partícip. En aquest aspecte, doncs, la distància habitual que sovint es crea entre el públic i els artistes queda completament anul·lada, perquè públic i artistes conviuen en un mateix espai. D'aquesta manera tothom viu el concert des d'una perspectiva molt diferent i en un context prou diferent de l'habitual.

El fet que el públic formi part del mateix concert implica una manera diferent d'escoltar, de veure i de sentir la música i l'escena, ja que el fa plenament partícip del resultat artístic, i fa que se'l senti més proper i propi.

Aquesta col·laboració amb el públic no afecta només l'espai, perquè tot els assistents que aniran a l'escenari hauran de participar activament en alguns moments concrets del concert, i caldrà que la seva escolta i participació siguin molt més vivencials i atentes. Caldrà, doncs, que estiguin a l'aguait, preparats per a la seva intervenció quan calgui i com sigui pertinent.

Aquestes intervencions aniran guiades i connectades per la companyia Brodas Bros, quatre ballarins d'estil Hip hop. A banda de ser la connexió imprescindible entre el públic i els músics, aquests ballarins faran aportacions de dansa d'una riquesa excepcional, però això caldrà que ho comproveu i que ho visqueu vosaltres mateixos.

Les peces una a una:

1. Water Music - Suite #1 In F, HWV 348 - Prelude - Georg Friedrich Händel

Formació instrumental: acordió diatònic, tuba, tenora, tarota, flabiol i timbal fondo.

La música aquàtica de Georg Friedrich Händel, estrenada a l'estiu de 1717, és un conjunt de moviments orquestrals considerats com a tres suites. L'original està composta per a una orquestra barroca de 50 músics. Al concert, podrem escoltar una versió del preludi de la *Suite número 1* a càrrec de l'acordió diatònic, la tuba, la tenora, la tarota, el flabiol i el timbal fondo.

En aquesta peça, els instruments van apareixent de forma sumativa. Comença el timbal fondo amb un obstinat rítmic al qual s'afegeix, primer, el flabiol i, seguidament, la tarota a l'uníson per, tot seguit, desdoblar-se a terceres paral·leles. La tenora és el següent instrument a entrar, però ràpidament s'hi afegeixen la tuba i l'acordió diatònic.

Després d'aquest primer fragment expositiu i amb un marcat caràcter de presentació dels instruments de la formació, la música deixa pas a un segon fragment amb una estructura clarament de pregunta/resposta on el flabiol i la tarota formulen la pregunta perquè l'acordió diatònic, la tuba i la tenora en desenvolupin la resposta.

2. Concierto concepto. Fragmanet – Brodas Bros

Formació instrumental:

En construcció

3. For Children, BB 53, Vol. 1 (basat en Hungarian folk tunes): Núm. 12. Allegro - Béla Bartók

Formació instrumental: glockenspiel, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.

En l'àlbum *For Children* el compositor hongarès Béla Bartók va compondre una sèrie de peces per a piano inspirades i basades en diferents melodies de música popular tant hongaresa com eslovaca. L'àlbum inicial, acabat el 1909, incloïa 85 peces, però el 1945 Bartók en va fer una revisió i en va suprimir 6, ja que va considerar que no eren melodies populars originals. En aquesta revisió també va fer canvis substancials en l'harmonització d'algunes peces. Per tant, de les 85 peces de l'àlbum inicial, l'any 1945 en queda un àlbum de 79.

La versió de l'*allegro*, tal com l'escoltarem a Vaivé amb Brodas Bros, està estructurada en tres grans blocs musicals, cadascun d'ells amb una instrumentació i un caràcter diferents. En el primer, l'acordió diatònic i la tuba fan un acompanyament ritmicoharmònic a la melodia que regenta el flabiol. En el segon bloc, la dolçaina i la tenora prenen el paper d'acompanyament rítmic melòdic, mentre que el glockenspiel va desplegant els diferents acords de l'acompanyament. La tuba, en aquest cas, és l'instrument encarregat de definir

la melodia. Al tercer, i darrer bloc musical de la peça, els encarregats d'interpretar la melodia a l'uníson són el glockenspiel i el flabiol, mentre que l'acordió diatònic i la tuba realitzen l'acompanyament.

4. Aqueras montanhas - tradicional aranesa

Formació instrumental: veus, acordió diatònic, saxo tenor percussió i tuba.

Actualment, aquesta peça cantada polifònicament a la Vall d'Aran s'ha estès i popularitzat tant en el territori aranès que fins i tot alguns la consideren un himne de la zona que els particularitza i els és singular. És una peça en aranès, que és la variant de la llengua occitana que es parla a la zona de la Vall d'Aran.

La versió que ens ofereix el concert Vaivé amb Brodas Bros s'inicia amb unes polifonies d'estil tradicional a quatre veus, dues de masculines i dues de femenines. Aquest és un moment del concert molt màgic i especial, ja que comprovar la força de la música feta amb l'instrument que tots tenim a l'abast sempre és molt sorprenent.

Aquest moment es trenca completament per sorprendre el públic amb un solo de saxo tenor, tuba i la percussió a ritme de *bebop*, als quals s'afegeixen l'acordió diatònic i la tuba. No és fins al final del solo, on pot passar absolutament de tot, que el saxòfon fa una petita represa del tema inicial, per recordar-nos a tots on hem iniciat aquesta petita cursa musical, abans d'acabar definitivament la peça.

5. Sense el ressò del dring - Pascal Comelade

Formació instrumental: triangle, pandero, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.

Aquesta és una versió d'una peça composta l'any 2002 per Pascal Comelade, un conegut músic multiinstrumentista i compositor nascut l'any 1955 a Montpeller.

Aquesta peça és fruit de la musicació del poema “Sense el ressò del dring”, de Joan Salvat Papasseit, inclòs a l'àlbum *La manera més salvatge*, de Pascal Comelade i Enric Casasses, publicat l'any 2006 per Discmedi.

La versió que escoltarem al concert Vaivé amb Brodas Bros, com a l'original, té com a protagonistes les campanes i el triangle, que van apareixent tot sovint marcant el caràcter volàtil i eteri de la peça.

La peça comença amb un acompanyament harmònic creat amb la tuba, l'acordió diatònic i la dolçaina per acompanyar la melodia que, compassos més tard, farà la tenora. Després d'aquesta exposició del tema, tots els músics fan un fragment harmònic de desplegament d'acords que els durà a un duet melòdic format per la tenora i la dolçaina amb acompanyament de la tuba i l'acordió diatònic. Tot seguit, serà el flabiol qui, amb una melodia prou carregada de contingut, portarà el pes melòdic de la peça amb un acompanyament molt fi de la tuba, l'acordió diatònic, la tenora i la dolçaina. I ja per encarar el final de la peça, tota la banda fa una exposició del tema marcada pel contracant del flabiol, la dolçaina i la tenora; fragment que ja els durà a la darrera frase del tema, de caràcter molt minimalista i fràgil.

6. Le carnaval des animaux: L'éléphant - Camille Saint-Saëns

Formació instrumental: tuba i glockenspiel.

El carnaval dels animals –o, tal com ell mateix la va anomenar, “Gran fantasia zoològica per a dos pianos i orquestra”– és una obra que Camille Saint-Saëns va compondre a l'edat de 51 anys, l'any 1886. Són 14 fragments musicals, molts dels quals són un retrat humorístic i satíric de les composicions i l'estil musical de col·legues seus.

De tota l'obra, el concert Vaivé amb Brodas Bros només interpreta una versió del fragment titulat “L'elefant”. Aquest fragment està pensat originàriament per a piano i contrabaix. Veureu que la versió de Vaivé amb Brodas Bros estarà interpretada amb glockenspiel i tuba, respectant –excepte la instrumentació– tota la resta de característiques musicals que va pensar i escriure Camille Saint-Saëns per a aquesta obra.

La peça s'inicia amb una petita introducció, que en aquesta versió serà interpretada pel glockenspiel, que tot seguit dóna pas a la interpretació melòdica de la tuba dels dos fragments melòdics de l'estructura A i B, mentre el glockenspiel segueix fent l'acompanyament. En la reexposició de la part A, l'acompanyament que interpreta el glockenspiel està creat a partir del desplegament dels acords de la primera exposició del tema A. En aquesta reexposició del fragment A, hi ha una petita variació al final, a mode de conclusió de la peça amb una modulació tonal que genera un aire d'acabament.

7. Original rags - Scott Joplin

Formació instrumental: flabiol, fiscorn i percussió.

Scott Joplin (1868?-1917) va compondre aquest ragtime cap a l'any 1899. Durant el concert podrem gaudir d'una magnífica interpretació de la peça, només a càrrec de dos dels instrumentistes, la tuba i el flabiol. Serà una nova manera d'escoltar un ragtime, ja que habitualment els sentim interpretats al piano, i aquesta nova formació ens aportarà, de ben segur, una nova sonoritat que no ens deixarà indiferents.

8. Marche des petits soldats de plomb - Gabriel Pierné

Formació instrumental: flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, fiscorn i percussió.

El compositor, director i organista Gabriel Pierné va compondre aquesta peça l'any 1887, quan tenia 24 anys, i originalment és una obra pensada per ser tocat per una banda de música. Al concert Vaivé amb Brodas Bros està interpretada amb flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, fiscorn i percussió.

Dolçaina i flabiol inicien aquesta peça amb una breu introducció de pregunta i resposta. Tot seguit, la mateixa dolçaina i l'acordió diatònic inicien l'obstinat

rítmic de negres que marcarà tota la peça, indicant la pulsació constant de les passes dels petits soldats de plom.

El flabiol és qui inicia la melodia, sempre acompanyada del coixí de pulsació que és l'empremta de la peça. Aquesta pulsació està reforçada en alguns fragments, també, per la tenora.

Després de la interpretació melòdica del flabiol, hi ha un pont melòdic modulant, que dóna pas a l'inici de la melodia de la dolçaina, amb un petit contracant de la tenora, per retornar el relleu melòdic al flabiol, que ara fa duet melòdic amb la dolçaina, mentre la resta de la banda s'encarrega de marcar la pulsació.

Per últim, és la tenora qui pren el paper melòdic en el moment que la melodia es va apagant.

Tot es va fonent en un anar callant dels instruments fins que desapareix en l'aire, definitivament, tot el so de la peça.

9. The Chicken - Alfred James Ellis

Formació instrumental: flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, fiscorn i percussió.

Composta l'any 1941 pel músic de jazz Alfred "Pee Wee" Ellis, saxofonista, compositor i arranjador, és una peça de jazz que ara podrem escoltar en una versió tocada pels instruments tradicionals catalans i la tuba.

La peça s'inicia amb una introducció de tots els instruments, per deixar que la tuba i la percussió comencin la peça. Tot seguit, flabiol, dolçaina, tenora i acordió diatònic ens presenten el tema principal que aniran intercalant amb els diferents solos, uns solos que ens sorprendran i que faran vibrar els diferents instrumentistes de la banda.

10. Suite del Quebec - Tradicional

Formació instrumental: flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, tuba i percussió.

L'acordió diatònic és el protagonista principal d'aquesta peça i qui en durà el pes musical.

Aquesta peça està composta per dues melodies tradicionals del Quèbec, la primera és ternària, mentre que la segona és binària (quaternària). La peça s'inicia amb una introducció amb acordió diatònic, que ràpidament s'acompanya de la tuba, les percussions i el flabiol. Finalment, són la tenora i la dolçaina les darreres a incorporar-se a la formació.

11. La cançó del lladre - tradicional catalana

Formació instrumental: veu, flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, tuba i percussió.

La versió de "La cançó del lladre", extreta de la tradició catalana, que interpretaran els músics de Vaivé amb Brodas Bros s'inicia amb una introducció lenta i arrossegada de l'acordió diatònic basada en la melodia de la peça. Tot seguit, seran el flabiol i la veu els encarregats d'exposar el tema principal. Tot aquest inici és lent i pausat, sense proporcionar grans sorpreses a l'audició. Una vegada exposat el tema, tot i que la melodia es manté al peu de la lletra sobretot gràcies a la tenora, l'acompanyament es transforma i la peça es converteix en una cúmbia on podrem gaudir d'un magnífic solo de dolçaina. Finalment, seran el flabiol, la dolçaina i la tenora els encarregats de cantar la melodia de la peça. Ja per anar posant punt i final a la interpretació, el flabiol reprendrà un petit fragment de la melodia en un tempo molt lent, i tot seguit hi ha una gran resposta final a ritme, novament, de cúmbia.

12. Vajotada - Pau Puig

Formació instrumental: veu, pandereta, , acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.

"Vajotada" és una jota de nova creació del dolçainer vinarossenc Pau Puig. És una jota cantada, amb la lletra improvisada al moment pel mateix cantador o un versador, que li dicta el versos a l'orella, mentre el cantador va cantant.

La peça comença amb una breu introducció de dolçaina, i tot seguit l'acordió

diatònic, la tuba i la percussió inicien l'acompanyament rítmic harmònic que es mantindrà durant tota la peça.

La primera melodia va a càrrec de la dolçaina. A la frase següent, el flabiol i la tenora prenen el relleu melòdic i la veu entra al final d'aquesta melodia.

Quan la veu acaba de cantar l'estrofa de text improvisat, és el flabiol qui fa una nova melodia amb la dolçaina mentre la tenora l'acompanyant amb un obstinat rítmic melòdic en bloc.

Un cop el flabiol acaba la melodia, l'acordió diatònic canvia el seu acompanyament ternari de jota per adoptar un paper d'acompanyament que dona un caràcter marcadament diferent a aquest fragment de la peça, mentre la dolçaina, el flabiol i la tenora porten la melodia en bloc. Cap al final d'aquesta melodia torna a entrar la veu amb una nova estrofa improvisada.

Ja per anar encarant el final de la peça, la tenora pren la melodia i després passa el relleu melòdic al flabiol fins que s'hi afegeix la tenora. Als darrers compassos, la dolçaina també s'afegeix a la melodia.

13. Suspiros de España - Antonio Álvarez Alonso

Formació instrumental: tenora, acordió diatònic, tuba

Aquesta és una versió molt minimalista del popular pasdoble espanyol que duu el mateix títol i que va ser compost per Antonio Álvarez Alonso l'any 1902. Més tard, l'any 1938, Juan Antonio Álvarez Cantos, nebot del mateix compositor, li va afegir la lletra.

En aquesta versió de Vaivé amb Brodas Bros podem gaudir d'una magnífica interpretació melòdica del pasdoble a càrrec de la tenora, mentre l'acordió diatònic, la tuba i la percussió l'acompanyen amb una delicadesa extraordinària.

14. El ball de Sant Ferriol – Tradicional catalana

Formació instrumental: flabiol i tabal, cornamusa, tarota, tuba, tenora, acordió diatònic, dolçaina i percussió.

Cançó-dansa tradicional catalana molt popularitzada al nostre país.

Tal com es presenta al concert Vaivé amb Brodas Bros, durant els primers compassos d'aquesta peça podrem gaudir de tres de les grans formacions del que ha estat la banda sonora del nostre país des de fa, com a mínim, 800 anys. Són el flabiol i el tambor que, tocats per un sol músic, ja formen una mínima formació per ella mateixa. Si al flabiolaire hi afegim una cornamusa, podem escoltar el que actualment es coneix com a mitja cobla. Mentre que la tarota, al costat del flabiol, el tambor i la cornamusa formen el que actualment es coneix amb el nom de cobla de tres quartans.

En aquesta interpretació d'“El ball del Sant Ferriol”, el flabiol i el tambor fan una primera exposició de l'estrofa i la tornada; a la segona estrofa, s'hi afegeix el sac de gemecs (per escoltar com sona la mitja cobla), i, a la tercera estrofa, s'hi afegeix la tarota. Aleshores ja tindrem la cobla de tres quartans completa.

A partir de la quarta estrofa, l'aire de la peça canvia per complet. Entra la percussió de la *darbuka* amb un ritme trencador de l'*aksak* i exposen la melodia entre la tenora i la dolçaina encomanada d'una escala hongaresa, que si bé no ens farà oblidar en cap moment el tema principal, el dotarà d'un color ben diferent al que estem acostumats a escoltar.

15. Locking – Jean Philippe Barrios

Formació instrumental:

En construcció

16. Sing, sing, sing - Louis Prima

Formació instrumental: joc de percussió, saxo baríton, trombó, tenora, flabiol i acordió diatònic.

“Sing, sing, sing” és un swing (estil del jazz) compost per Louis Prima l'any 1936 i que el clarinetista Benny Goodman va enregistrar i popularitzar a Hollywood.

La versió que es presenta al concert Vaivé amb Brodas Bros és una versió interpretada per instruments tradicionals que li aportaran un aire diferent del que estem acostumats a sentir, però que en cap moment ens allunyarà de l'original.

17. Champagne polka - Tradicional polonesa

Formació instrumental: joc de percussió, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.

La polca és una dansa centreeuropea de caràcter alegre i viu, molt estesa i coneguda i amb moltes variants locals.

La versió que interpretaran els músics de Vaivé amb Brodas Bros és la d'una polca tradicional polonesa. Al primer fragment del tema, l'acordió diatònic és qui porta la veu cantant i el pes de la peça, acompanyat de la tuba i la percussió, mentre que, al segon fragment, el flabiol, la dolçaina i la tenora duen la melodia amb textura homofònica i acompanyats de l'acordió diatònic, la tuba i la percussió. En acabar, la peça es reprèn de nou per repetir-se una altra vegada amb el mateix format i la mateixa instrumentació.

A continuació, us presentem un quadre amb cadascuna de les peces i la proposta de treball que trobareu al dossier pedagògic.

Peça	Proposta al dossier pedagògic
Water Music - Suite # 1 In F, HWV 348 - Prelude	Descoberta dels instruments Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros
Concierto concepto. Fragment	
For Children, BB 53, Vol. 1 (basat en Hungarian folk tunes): núm. 12. Allegro	Descoberta dels instruments Toquem instruments
Aqueras montanhas	Descoberta dels instruments Cantem cançons
Sense el ressò del dring	Descoberta dels instruments Fem versions – Música i poesia
Le carnaval des animaux - L'éléphant	Descoberta dels instruments Dibuixem la música – Estructura
Original rags	Descoberta dels instruments Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros
Marche des petits soldats de plomb	Descoberta dels instruments Dibuixem la música – Pulsació
The Chicken	Descoberta dels instruments Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros
Suite del Quebec	Descoberta dels instruments Ballem la música
La cançó del lladre	Descoberta dels instruments Cantem cançons Fem versions
Vajotada	Descoberta dels instruments Cantem cançons amb text improvisat
Suspiros de España	Descoberta dels instruments Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros

Peça	Proposta al dossier pedagògic
El ball de Sant Ferriol	Descoberta dels instruments Cantem cançons
Locking	
Sing, sing, sing	Descoberta dels instruments Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros
Champagne polka	Descoberta dels instruments

Participació

Abans del concert

A continuació, us proposem algunes pautes per tal que els joves durant el concert puguin mantenir l'interès i l'atenció per tal de gaudir més el concert.

És important crear lligams amb la música, escoltar-la moltes vegades, deixar que s'endinsi en el cor dels joves. En el dossier, a l'apartat de propostes didàctiques, us donem algunes eines pedagògiques útils per treballar amb els alumnes les músiques que després escoltaran en directe.

En el concert, hi haurà peces participatives on l'alumnat, un cop treballat a l'aula, serà part activa de l'espectacle. És molt convenient que, quan assistiu al concert, hàgiu treballat aquestes peces a l'aula amb els alumnes.

Perquè els joves puguin escoltar i observar, cal que hi posin atenció. Abans d'anar al concert és important haver treballat aquesta actitud d'escolta atent, de tranquil·litat i de respecte envers un mateix i els altres, músics i públic.

Per tal de gaudir plenament del concert que Vaivé amb Brodas Bros ofereix al públic escolar, és molt important que els nens i les nenes tinguin una certa consciència del que aniran a veure i a escoltar. Cal que els joves se sentin integrats dins del concert i que aprenguin a respectar el to que cal adoptar, a través del seu comportament i de la seva actitud, en cada moment del concert.

Com tot espectacle familiar, Vaivé amb Brodas Bros integra diferents moments musicals i d'espectacle en la seva evolució. Hi haurà fragments del concert on caldrà que els alumnes es concentrin a escoltar i a gaudir de la música en directe; en d'altres, se'ls demanarà una certa participació, i en d'altres, la gràcia del concert serà, només, que els joves reconeixin allò que, des de l'escenari,

se'ls ofereix. Per tal de fer un bon seguiment del concert en l'aspecte participatiu, Vaivé amb Brodas Bros té un component molt important que cal tenir en compte. Dalt de l'escenari, a més de situar-hi part del públic assistent al concert, també comptarem amb la participació especial dels ballarins que ajudaran a la bona evolució de la participació del públic durant el concert. Cal estar atent a les seves indicacions, i així, entre tots, farem tothom pugui gaudir plenament del concert.

Tot i que el concert està dissenyat de manera que es pugui seguir sense cap preparació especial prèvia a l'assistència, us anotem un seguit de recomanacions que els ajudaran a gaudir-lo al màxim :

- Haver treballat les activitats que proposem al dossier pedagògic en l'apartat **Descoberta dels instruments**. Això permetrà que els joves reconeixin els instruments que aniran apareixent a l'escenari i que en tinguin una millor consciència visual, morfològica i sonora, gràcies a la qual podran mirar amb ulls "d'expert" i escoltar amb orelles "de sabedor" tot el desplegament instrumental que se'ls mostrarà durant el concert.
- Haver escoltat i, si pot ser, après les cançons "**El ball de Sant Ferriol**", "**La cançó del lladre**" i "**Aqueras montanhas**". D'aquesta manera, quan apareguin al concert, les podran reconèixer tant si les escolten instrumentalment com vocalment. Això farà que rebin una versió diferent de la que ells tenen en la seva memòria i que el gaudi en l'escolta els sigui més proper. El coneixement i reconeixement de les cançons que es podran escoltar a Vaivé amb Brodas Bros suposarà per als alumnes una sorpresa més gran, en apreciar els canvis i les variants que es proposen durant l'espectacle.
- Haver treballat el concepte i el funcionament estructural de les cançons improvisades, ja que quan s'interpreti el tema "**Vajotada**" és important

que reconeguim que el text que canten o reciten des de l'escenari està creat al moment. Fóra bo que en sabessin gaudir des del coneixement i que sabessin respectar i valorar l'esforç i la concentració que requereix especialitzar-se en aquest tipus de gènere del cant.

Concert

Fitxa tècnica

Repertori i fitxa tècnica

Peça	autor	instrumentació	Durada
Water Music - Suite # 1 In F, HWV 348 - Prelude	J. F. Händel	Timbal fondo, acordió diatònic, tuba, tenora, tarota i flabiol.	2' 50''
Concert Concepte-Rockit	Brodas Bros		
For Children, BB 53, Vol. 1 (basat en Hungarian folk tunes): núm. 12. Allegro	B. Bartók	Glockenspiel, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.	1' 20''
Aqueras montanhas	Tradicional	Joc de percussió, acordió diatònic, saxo tenor, tuba i veus.	2'
Sense el ressò del dring	P. Comelade	Campanetes, triangle, pandero, pandereta, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.	3' 20''
Le carnaval des animaux – L' éléphant	C. Saint-Saëns	Tuba i glockenspiel.	1' 30''
Original rags	S. Joplin	Flabiol, fiscorn i percussió.	2' 50''
Marche des petits soldats de plomb	G. Pierné	Flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, fiscorn i percussió.	3' 30''
The Chicken	A. J. Ellis	Joc de percussió, flabiol, dolçaina, tenora, saxo tenor, acordió diatònic i fiscorn.	2' 40''
Suite del Quebec	Tradicional	Caixa, plats, pandereta, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.	2' 20''
La cançó del lladre	Tradicional	Joc de percussió, veu, dolçaina, tenora, acordió diatònic i tuba.	2' 50''
Vajotada	P. Puig	Veu, pandereta, caixó, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.	2' 40''
Suspiros de España	A. Álvarez Alonso	Tenora, acordió diatònic, tuba i percussió.	3' 30''
El ball de Sant Ferriol	P. Moliner	Sac de gemecs, tarota, flabiol i tambor, tuba, tenora, acordió diatònic i dolçaina.	3'
Locking	J. Philippe Barrios		

Peça	autor	instrumentació	Durada
Sing, sing, sing	L. Prima	Joc de percussió, saxo baríton, trombó, tenora, flabiol i acordió diatònic.	2' 20''
Champagne polka	Tradicional	Joc de percussió, acordió diatònic, tuba, tenora, dolçaina i flabiol.	2' 20''

Pep Moliner, director musical.

Iban Beltran, director escènic.

Lluc Fruitós, direcció coreogràfica.

Adrià Bauzó tenora, saxo tenor, tarota, percussió.

Cati Plana veu, acordió diatònic, percussió.

Montserrat Soques veu, flabiol i tamborí/tabal, percussió.

Pau Puig veu, dolçaina, cornamusa, tarota, saxo baríton, percussió.

Pere Olivé veu, percussió.

Pep Moliner veu, fiscorn, trombó, tuba, percussió.

Companyia Brodas Bros

Berta Pons, ballarina

Clara Pons, ballarina

Poi Fruitós, ballarí

Marc Carizo, ballarí

Col·laboradors: **Sebastià Brosa**, escenografia, **Raquel Bonillo**, vestuari, **Andrés Corchero**, coreografia músics i **el TNC**, prestec attrezzo.

Propostes didàctiques

Currículum

Aquestes propostes s'han elaborat segons el currículum d'educació primària publicat pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, el juny de l'any 2009, segons el Decret 142/2007 DOGC núm. 4915.

En el nou currículum elaborat i aprovat pel Departament d'Ensenyament, l'àrea d'Educació Artística està conformada com una gran àrea que distribueix els continguts en dos blocs: d'una banda, els nens i les nenes han de ser capaços d'explorar i percebre el món; de l'altra, d'interpretar i crear. Aquestes capacitats artístiques estan focalitzades en el llenguatge visual, plàstic, musical i de moviment i dansa. Per tant, els llenguatges artístics que conformen l'àrea són quatre. És per això que procurem que la proposta pedagògica que suggerim integri les quatre disciplines a les quals ens hem referit.

1. OBJECTIUS

En relació amb les capacitats que s'han de desenvolupar en l'àrea d'educació artística de l'educació primària, al concert Vaivé amb Brodas Bros i en aquesta proposta formativa s'incideix en les capacitats següents:

1. Experimentar i indagar en les possibilitats expressives del so, de la imatge i del moviment, i apreciar que l'art és una manera de donar forma a les experiències, a les idees i a les emocions.
2. Explorar, conèixer i experimentar les possibilitats que ofereixen la veu, el cos, els sons, els instruments, l'experiència artística, la comunicació audiovisual, els materials i les TIC mitjançant els llenguatges artístics i la realització de projectes expressius i de comunicació.

3. Comprendre que les manifestacions artístiques i culturals estan fetes per homes i dones i per a la gent, i que representen les seves experiències. I, en concret, comprendre que el concert Vaivé amb Brodas Bros està fet per un equip de gent (músics, escenògraf, coreògraf, dissenyador, il·lustrador i pedagog), que l'han dissenyat per als joves de la seva edat, i que hi trobaran reflectides algunes experiències conegudes de les que podran sorgir experiències noves.

4. Valorar i respectar el fet artístic propi i el dels altres, entenent que és una manera de comunicar-se i d'expressar els sentiments, les descobertes, les capacitats i peculiaritats de cadascú. Apreciar que les experiències culturals pròpies i les dels companys i de les companyes esdevenen un espai de diàleg i d'enriquiment.

5. Participar, generar i afavorir l'intercanvi d'opinions, experiències, idees i valoracions, i incorporar aspectes de la pròpia experiència o inquietud en el procés creatiu propi i dels altres.

6. Valorar i gaudir de la interacció en el grup i el cooperativisme, tot participant conjuntament en la planificació de les activitats i de la producció per crear un sentit de comunitat, desenvolupant una relació de confiança en la dinàmica de les activitats i compartint idees, valoracions i projectes amb els companys i les companyes.

7. Mostrar curiositat per saber de quina manera els i les artistes indaguen en el coneixement, en l'experiència i la imaginació per fer música, arts escèniques, plàstiques i audiovisuals. Conèixer algunes de les institucions i professions dels àmbits artístics i culturals i interessar-se per les característiques del seu treball. En concret, conèixer L'Auditori de Barcelona i els diferents professionals que fan possible que els espectacles funcionin: músics, arranjador, coreògraf, ballarins, dissenyador, il·lustrador, tècnic de so, tècnic de llums, dissenyador de vestuari, acomodador, regidor d'escena, etc.

8. Compartir i reconstruir històries i pensaments que ens desvetllen les manifestacions artístiques i culturals, i descobrir que poden influir en la nostra manera de pensar i en els nostres propòsits.

9. Gaudir de l'aproximació a les manifestacions artístiques i desenvolupar una posició crítica i un posicionament pluralista en l'aproximació als artistes, als autors/es i a les manifestacions artístiques i culturals.

10. Utilitzar la comunicació audiovisual i les TIC per a la cerca d'informació i conèixer els codis del llenguatge audiovisual per elaborar produccions tant de forma autònoma com en combinació amb altres mitjans i materials.

11. Conèixer les intervencions artístiques urbanes, els museus, els teatres, els auditoris, els edificis arquitectònics i culturals del barri, del poble o de la ciutat. Adonar-se de les seves funcions socials vinculades amb la vida del barri, del poble o de la ciutat i amb la noció de patrimoni. En concret, conèixer la intervenció de L'Auditori de Barcelona en la vida cultural i social de la ciutat de Barcelona, en particular, i del país, en general.

2. CONTINGUTS

Tal com hem especificat més amunt, i tal com està elaborat el nou currículum del Departament d'Ensenyament, els blocs de continguts de l'àrea d'educació artística són dos: d'una banda, "Explorar i percebre" i, de l'altra, "Interpretar i crear". En el disseny pedagògic del dossier hem seguit aquesta estructura de currículum i, per tant, a cadascun dels dos blocs hi trobarem continguts relacionats amb l'ensenyament del llenguatge visual i plàstic i amb el llenguatge de música i dansa.

2.1. Explorar i percebre

Visual i plàstica

1. Expressió oral d'idees, emocions i experiències que desvetllen les manifestacions artístiques i culturals per promoure la comprensió crítica.
2. Interès i curiositat per descobrir i gaudir les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn (museus, exposicions, representacions, festes populars), i aproximació al paper social i cultural del complex de L'Auditori de Barcelona.

3. Apreciació dels objectes i de les imatges produïts per un mateix o per altres.
4. Reconeixement de manifestacions culturals, populars i tradicionals de Catalunya i de la seva imatgeria. Interès per conèixer i dialogar sobre les diverses experiències culturals de companys i companyes.
5. Utilització dels mitjans de comunicació i d'internet per obtenir informació sobre qüestions relacionades amb l'art i els contextos de producció i exposició artístiques.
6. Apreciació de la influència de l'experiència cultural de cadascú en les reaccions davant les manifestacions artístiques, i en l'ús i en la creació d'objectes i imatges.
7. Percepció que, a través de la implicació, de la resolució de problemes i de la constància, s'arriba a la satisfacció en la comprensió, interpretació i creació artística.

Música i dansa

1. Exploració dels recursos creatius i expressius de la veu i dels instruments.
2. Exploració sensorial de les possibilitats de moviment del cos. Adequació, quan escaigui, del moviment al so i a l'espai.
3. Interès pel coneixement de cançons i danses tradicionals catalanes i de cançons i danses tradicionals dels països d'on provenen companys i companyes de classe.
4. Interès i curiositat per participar i gaudir en les manifestacions artístiques que ofereix l'entorn: audicions, dansa, espectacles, festes tradicionals; així com en l'audició de peces instrumentals i vocals de diferents estils i cultures.
5. Reconeixement, interpretació i representació gràfica i corporal d'elements musicals.
6. Percepció que, a través de la participació i de l'interès, s'arriba a la satisfacció en l'experiència artística.
7. Exploració i diàleg sobre com les artistes i els artistes expressen, mitjançant la música i la dansa, idees i emocions molt properes a les nostres experiències.

8. Reconeixement de cançons i danses populars i tradicionals de Catalunya.
9. Interès per la cerca d'informació (individual i col·lectiva) sobre compositors/es, intèrprets, instruments i manifestacions musicals.
10. Utilització dels mitjans de comunicació i d'internet per obtenir informació sobre compositors/es, intèrprets, instruments, audicions, concerts, espectacles musicals i estils musicals.
11. Reconeixement de petites formes musicals, de qualitats del so, d'instruments i de formacions instrumentals i vocals, i de famílies instrumentals.
12. Incorporació progressiva de la grafia musical convencional en la lectura, interpretació i creació de partitures. (idem)
13. Reconeixement i escriptura de ritmes i melodies, emprant la grafia musical convencional. (idem)

2.2. Interpretar i crear

Visual i plàstica

1. Elaboració de produccions plàstiques i missatges audiovisuals a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats dels materials i avançant amb confiança i satisfacció en els diferents processos de producció.
2. Valoració de l'ordre, la cura i l'atenció en els processos de producció i del respecte en el treball.
3. Interès, valoració i respecte davant del fet artístic i davant de les produccions artístiques pròpies i alienes.
4. Caracterització de personatges, producció d'imatges i objectes, recreació d'espais imaginaris, creació d'estructures, decorats i exposicions amb propòsits relacionables amb la pròpia experiència i amb el desenvolupament d'activitats culturals als centres educatius i enregistraments audiovisuals.

5. Assumir responsabilitats i afavorir la dinàmica del treball cooperatiu, establint moments de revisió, respectant les aportacions dels/de les altres i resolent les discrepàncies amb arguments.
6. Interès per conèixer i valorar el fet artístic propi i dels altres, i les manifestacions artístiques i culturals del nostre entorn.
7. Adquisició de constància i progressiva exigència en la realització de produccions artístiques.

Música i dansa

1. Interpretació, improvisació i creació de cançons a una i més veus, danses, jocs motrius per desenvolupar l'afinació, la dicció, la tècnica vocal, instrumental i corporal, i la coordinació tant individual com col·lectiva.
2. Experimentació de sincronitzacions de música i moviment.
3. Interpretació de cançons i danses tradicionals catalanes i d'altres països.
4. Composició individual i col·lectiva de produccions musicals i coreografies.
5. Creació de missatges sonors i corporals a partir de la combinació de diversos mitjans i tecnologies de la comunicació, incorporant la terminologia corresponent; creació de música, cançons i danses a partir dels elements apresos.
6. Elaboració de produccions a partir de la percepció sensorial, les experiències, la realitat, les idees i les emocions.
7. Assumir responsabilitats i afavorir la dinàmica del treball cooperatiu, establint moments de revisió, respectant les aportacions dels/de les altres i resolent les discrepàncies amb arguments.
8. Interès per conèixer i valorar el fet artístic propi i el dels altres, i les manifestacions artístiques i culturals del nostre entorn.
9. Adquisició de constància i progressiva exigència en la realització de produccions artístiques.

Professorat

Propostes didàctiques

Les propostes didàctiques que trobareu en aquest dossier estan organitzades en 5 blocs:

1. **Descoberta dels instruments**
2. **Dibuixem la música**
3. **Ballem la música**
4. **Interpretem la música**
 - 4.1. **Toquem instruments**
 - 4.2. **Cantem cançons**
 - 4.3. **Fem versions**
5. **Trencaclosques de Vaivé amb Brodas Bros**

Al bloc **Descoberta dels instruments**, hi trobarem activitats que ens ajudaran a conèixer, reconèixer i visualitzar els instruments, el seu funcionament, la família a la qual pertanyen, i totes les característiques i curiositats que els alumnes tinguin ganes de saber dels instruments que integren Vaivé amb Brodas Bros. Aquesta activitat estarà molt lligada a l'edat dels joves i al que ells vulguin saber dels instruments, ja que seran ells mateixos qui aniran investigant i descobrint tot el que vulguin aprendre dels instruments que conformen el concert.

Al bloc **Dibuixem la música** us farem un seguit de propostes on l'àrea de coneixement artístic musical es fondrà amb la visual i plàstica, però també s'hi poden lligar altres matèries, com la llengua i literatura catalanes o el coneixement del medi natural i social.

Al bloc **Ballem la música**, hi trobareu propostes de moviment lligades a les músiques del concert per tal de viure la música amb el cos i percebre-la corporalment.

Al bloc **Interpretem la música**, hi trobarem activitats i exercicis per poder treballar a l'aula tant a nivell instrumental com vocal. Aquestes activitats, sobretot les instrumentals, s'hauran d'adaptar a les característiques de cada grup d'alumnes i de cada centre. Cal veure el nivell de lectura rítmicomelòdica dels alumnes i la pràctica en la interpretació dels instruments Orff i de percussió, però també cal tenir en compte que, segons el material instrumental del que es disposi a l'aula de música de l'escola, la instrumentació proposada s'haurà d'adaptar als instruments dels que es disposa. També es pot comptar amb els nens i les nenes que fan música com a activitat extraescolar, ja que potser tenim a l'aula instrumentistes que ens poden ajudar a conformar el grup instrumental per a la interpretació de les peces.

1. Descoberta dels instruments

La tasca de descobrir els instruments que integren el projecte de Vaivé amb Brodas Bros, les seves característiques, el seu repertori habitual i el seu context social i cultural serà una tasca que ens plantejarem com un gran projecte d'aprenentatge i que serà de llarga durada, ja que són molts els instruments i cal dosificar-ne la introducció.

De cadascun dels instruments, cal preguntar als alumnes i anotar:

- Què sabem?
- Què volem saber o aprendre?
- Com ho aprendrem?
- On podem trobar la informació?

Un cop acabades les tasques que ens hem proposat, cal preguntar-se i avaluar:

- Què hem après? o Què sabem ara? de cadascun dels instruments.

A partir de les diferents tasques d'aprenentatge que puguin sorgir, cal que els alumnes mirin fotografies, escoltin peces i visionin material audiovisual de cadascun dels instruments. Cal cercar material de tot tipus i buscar-ne de ben variat i diferent. Aprofitarem internet per trobar vídeos que ens permetin veure els instruments de la música tradicional emmarcats en àmbits molt diferents de la vida musical de la societat, tot procurant que els nens i les nenes els vegin, els valorin i els entenguin des d'un punt de mira molt ampli i amb unes perspectives poc encotillades, ja que al concert Vaivé amb Brodas Bros es pretén explorar i interpretar les possibilitats tímbriques, sonores i musicals dels instruments de música tradicional catalana des de molts vessants de la cultura musical del nostre entorn.

A partir de tot el que anem esbrinant i descobrint dels instruments, els alumnes aniran fent una descoberta de cadascun dels instruments tan vivencial com sigui possible. Hem d'aprofitar si hi ha alumnes de l'escola que toquin algun instrument, o potser algun familiar, i demanar-los que ens el vinguin a presentar, a ensenyar i a tocar en directe. Quan els alumnes ja hagin fet una interiorització dels instruments, els anirem donant els esbossos dels dibuixos

que us adjuntem al dossier i els explicarem que el nostre il·lustrador ha tingut algun entrebanc en la seva feina, que no ha pogut acabar els dibuixos, i que, per tant, l'haurem d'ajudar. Als més petits, se'ls pot dir que està molt constipat i que ha hagut de deixar els dibuixos a mig acabar, però als més grans ja se'ls pot explicar que ells mateixos hauran de fer, per un dia, d'il·lustradors i que cal que acabin els dibuixos que els donem a partir de tot el que han après, vist i escoltat dels instruments.

No és necessari insistir que facin els acabats dels instruments d'una manera molt realista, però sí que hi dibuixin tots els detalls. Si és possible, ho haurien de fer sense tenir cap dibuix de l'instrument al davant. A mesura que els sorgeixin dubtes per fer la il·lustració poden consultar material i informació, però cal que recordin la majoria de les característiques dels instruments.

Aquesta és una tasca molt enriquidora a tots els nivells, que desenvolupa moltes de les competències bàsiques que estan marcades al currículum de primària, i a partir de la qual es poden fer treballs individuals, en petit grup o en gran grup a l'aula.

Com a propostes, podem demanar que tots els alumnes facin els acabats de tots els instruments, o els podem fer dibuixar per grups, fent que després ells mateixos expliquin a la resta de la classe l'instrument en el qual s'han especialitzat. També els podem fer còpies prou ampliades dels esbossos perquè puguin treballar en grups de 4. De tots els dibuixos, se'n poden fer murals que podem exposar als passadissos de l'escola i un llarg etcètera d'activitats que es poden dissenyar amb aquesta proposta.

Als enllaços corresponents trobareu els esbossos dels instruments, fets per la il·lustradora Mercè Galí, i unes mostres dels resultats que es poden obtenir de l'activitat. Evidentment, és un treball molt lliure i cada alumne farà la seva pròpia versió il·lustrada dels instruments a partir de la informació que més l'ha sorprès o que ha captat més la seva atenció. Cal insistir que totes són bones, sempre i quan hagin estat fetes amb ganes de reproduir la visió individual i pròpia de l'instrument que s'ha treballat.

Com podreu observar en el material gràfic i il·lustratiu dissenyat per Mercè Galí, que trobareu enllaçat més avall, hem dedicat un full específic a la veu com a instrument a causa del seu caràcter especial. Cal tenir en compte que la veu és un “instrument” que no podem veure ni tocar, perquè està dins el nostre cos. Per això, a l’hora de tractar-lo i de descobrir-lo, us proposem una activitat lleugerament diferent, que la farà més adaptada a l’edat dels vostres alumnes i al nivell d’aprofundiment del tema de la veu com a instrument. El que us proposem és que, en comptes d’acabar d’il·lustrar el dibuix, en feu un collage per acabar de definir la cara del/de la cantant. També podeu buscar imatges més científiques de l’aparell fonador humà i incorporar-les a la il·lustració.

A l’apartat **Per saber-ne més** us proposem material audiovisual que hem trobat a la xarxa, però heu de recordar que, si bé el món de les noves tecnologies ens aporta cada dia molt de material nou, també n’hi d’altre que va desapareixent de la xarxa. Cal, doncs, que feu una cerca acurada abans de les sessions de visualització i d’audició. També cal tenir en compte que el material que us proposem és només una mostra de tot el material que tenim disponible a la xarxa d’internet.

2. Dibuixem la música

En aquest bloc d’activitats us suggerim una sèrie de propostes didàctiques perquè els nens i les nenes treballin algunes peces del concert Vaivé amb Brodas Bros, tenint en compte que el resultat final serà una producció artística que lliga la música amb el bloc d’educació visual i plàstica. Hi trobareu les propostes: Els soldats caminen i Fem un musicograma.

2.1. Els soldats caminen

En aquesta proposta farem un treball sobre la pulsació, tot i que es pot treballar des de moltes de les obres del concert Vaivé amb Brodas Bros, recomanem que ho feu amb la “Marche des petits soldats de plomb”, de Gabriel Pierné.

Per iniciar aquesta activitat, explicarem als alumnes una breu biografia de Gabriel Pierné. A la xarxa, hi podem trobar molta informació, de la qual us en destaquem alguns detalls. Caldrà que adaptem les dades i l'explicació de la vida del compositor francès a l'edat i al grup.

Biografia

Gabriel Pierné va néixer l'any 1863 a Metz, un municipi situat al nord de França, a uns 50 quilòmetres de la frontera amb Alemanya i Luxemburg. Va néixer en una família de músics: el pare era professor de cant i la mare, de piano.

Quan Gabriel Pierné tenia tan sols 7 anys, a Metz es va lliurar una guerra coneguda amb el nom de La batalla de Sedan, i això va fer que la família Pierné hagués d'anar a viure a París. Mentre vivien a París, Gabriel va estudiar música al Conservatori de París, on va fer la carrera d'organista que després el duria a ser l'organista de l'església de Santa Clotilde de París.

A banda de la feina d'organista, a Gabriel Pierné, el que li agradava de la professió de músic era ser director d'orquestra i compositor. Li agradava tant aquest vessant de la seva professió que va compondre molta música: música per a orquestres, per a bandes, òperes, ballets, música per a obres de teatre... Però també va fer composicions per a instruments solistes, com el piano, l'oboè, l'arpa i el fagot.

Gabriel Pierné va morir l'any 1937, a l'edat de 74 anys, a Plougean, un petit poble de la Bretanya francesa.

“La marxa dels petits soldats de plom”, que és la peça que treballarem, Gabriel Pierné la va compondre l'any 1887, quan tenia 24 anys, i originalment és una obra pensada per tocar amb banda de música. Al concert Vaivé amb Brodas Bros està interpretada amb flabiol, dolçaina, tenora, acordió diatònic, tuba i percussió.

Material

- paper gran d'embalar (blanc o marró)

- pintures per pintar amb els dits
- siluetes de soldats de plom
- cartolina negra
- cola
- barret (pot ser de paper)

ACTIVITATS

Fem escoltar la peça, ja sigui amb un cd o des d'un enregistrament audiovisual que trobem a la xarxa on es vegin els instrumentistes tocant.

Parlem amb els alumnes del que són i per a què servien els soldats de plom. Els fem veure que són joguines que es feien servir per jugar antigament. En parlem i comentem les diferències i les semblances amb les joguines que tenim actualment. Si algun nen a casa seva té soldadets de plom del pare o de l'avi o d'algun familiar, se li pot demanar que els dugui per poder-los veure i tocar en directe. Si no en tenim, els podem ensenyar fotografies de com són aquestes joguines.

Els podem explicar que era una joguina tan coneguda entre els nens i les nenes de quan Gabriel Pierné era petit que, fins i tot, hi ha un conte molt conegut on el protagonista és un soldadet de plom. Els podem explicar el conte nosaltres mateixos amb l'ajuda del llibre o a través dels vídeos que hi ha a la xarxa que expliquen el conte amb imatges. Com per exemple, la proposta que en fa el programa *Una mà de contes*, del canal infantil de TV3, i que podem trobar a l'adreça:

<https://www.youtube.com/watch?v=EK9hprAKzew>

Amb aquesta obra treballarem la pulsació. En primer lloc haurem de sentir-la i, per tant, caldrà que, mentre els nens i les nenes escolten la peça en visquin la pulsació amb el cos, a través de diferents propostes:

- o Caminar la pulsació per l'aula de música com si fossin soldadets de plom. Primer poden caminar tots alhora fent una rotllana.
- o Quan ja està ben interioritzada la pulsació, mentre el grup camina en rotllana cap a una direcció determinada, el mestre fa un senyal –millor

si és acústic, per exemple amb un triangle— perquè el grup canviï de direcció.

- També podem fer dos grups: un que camini al so del triangle i un altre al so de la caixa xinesa. Podem triar dos nens, un que faci sonar la caixa xinesa i l'altre el triangle. Primer els pot dirigir el mateix mestre, però després poden picar els nens quan ho creguin convenient. En aquesta activitat, tant pot caminar només el grup del triangle, com només el grup de la caixa xinesa o tots dos alhora.

Quan ja hem fet moltes activitats caminant la pulsació, començarem a sentir-la i a tocar-la amb altres parts del cos. Picant-la amb les mans, picant-la amb dos dits, picant-nos el cap amb les mans, les cames, la panxa, combinant diferents parts del cos, ja sigui amb totes dues mans picant primer una part del cos i després una altra (per exemple, alternant un cop a les cuixes i un altre fent petar els dits, durant unes quantes pulsacions), o bé picant cada mà a un lloc diferent del cos (per exemple, una mà pica el cap i l'altra, la panxa simultàniament, durant unes quantes pulsacions), picant el cos d'un altre company, etc.

- Jugarem al capità. Situem tots els alumnes asseguts a terra i en rotllana. Posarem un barret al cap d'un nen o d'una nena de la classe amb el qual s'identificarà la figura del capità. El nen que farà de capità serà qui triarà on picarem la pulsació a cada moment. La resta de la classe l'haurem d'imitar i haurem de picar allà on ho faci el capità. El capità podrà canviar el lloc on picar la pulsació quan vulgui. Caldrà que passi el relleu de capità a un company de la classe posant-li el barret al cap. Hem de procurar que, en les diferents sessions en què es treballi aquesta activitat, tots els nens i les nenes passin pel paper de capità, i vigilar que no ho siguin sempre els mateixos.
- Farem caminar els soldadets de plom per la classe. Mentre escoltem la "Marche des petits soldats de plomb", per damunt de la taula o per terra, els nens i les nenes faran caminar les seves mans amb el dit índex i el del mig, com si es fossin les cames dels soldadets de plom.

Quan els nens i les nenes tinguin ben interioritzat aquest treball de la pulsació, els haurem d'explicar que tot el que hem estat picant, caminant i escoltant és **la pulsació**. Els podem explicar que la pulsació és com el batec del cor de la música. Fóra bo fer-los adonar que és precisament la pulsació, qui fa que les peces siguin més ràpides o més lentes. En les peces ràpides, aquest batec és més accelerat, i en les peces lentes la pulsació és més pausada. Per comprovar-ho podem fer cantar una mateixa peça a tres pulsacions marcadament diferents.

La darrera activitat d'aquest treball de pulsació serà fer un gran mural de la pulsació de la "Marche des petits soldats de plomb". Caldrà fer un grapat de siluetes dels soldadets de plom. Es poden fer dues o tres plantilles amb cartró dur i, segons l'edat, els nens poden repassar-les en una cartolina negra i retallar-la, o el mestre pot donar-los les siluetes ja copiades a la cartolina i que els nens les encunyin amb un punxó.

Aquestes siluetes s'hauran d'enganxar per tot el paper d'embalar. Cada nen triarà un color i un soldadet. Aleshores, mentre escolten la peça s'aniran mullant els dits amb pintura i, de cada un dels soldadet de plom que hagin triat, en faran sortir un camí fet amb puntets de color que aniran estampant al so de la pulsació. Podran seguir el recorregut que més els agradi (recte, fent zig-zaga, serpentina, espiral...). Cal que els puntets de pulsació que cada nen marca amb els dits estiguin ben juntets per aconseguir la sensació de camí.

Per finalitzar el mural, podem fer una frase o un petit text entre tota la classe, passar-lo a l'ordinador, imprimir-lo i enganxar-lo al mural. En aquest petit text hi hauria de dir el nom de la peça i el del compositor. També fóra bo que hi sortís la paraula "pulsació". Així mateix, caldrà especificar-hi el nom de la classe que ho ha fet. Per exemple:

Els soldadets de plom fan un camí de pulsacions, acolorint tots els racons.

"Marche des petits soldats de plomb"

Gabriel Pierné

2.2. Fem un musicograma

El musicograma ens ajudarà a fer una anàlisi d'algunes de les obres del repertori que treballem al concert Vaivé amb Brodas Bros. Farem un musicograma ben senzill amb l'obra "L'elefant" d'*El carnaval dels animals*, de Camille Saint-Saëns.

"L'elefant", de Camille Saint-Saëns

Amb "L'elefant", d'*El carnaval dels animals*, del compositor Camille Saint-Saëns, farem diferents propostes de treball. Una d'elles és fer un musicograma de la seva estructura de frases musicals.

Material:

- 3 colors
- full del musicograma "L'elefant"

Abans de res, farem una primera audició de l'original de la peça sense que els alumnes en sàpiguen res, ni de l'obra ni del compositor. Ni tan sols esmentarem el nom de la peça. Només l'escoltarem.

En acabar, els preguntarem què s'han imaginat mentre escoltaven la peça, i a partir dels comentaris dels alumnes i del que els hagi pogut passar pel cap anirem donant pistes i estirant del fil fins a trobar el títol de la peça: "L'elefant".

Tornarem a escoltar la música i intentarem que els nens i les nenes s'imaginin l'elefant. Els explicarem que aquest és un elefant molt polifacètic, ja que sap cantar i ballar. Per a la primera part de la peça, A, farem que els nens i les nenes imitin un elefant ballant un vals. Caldrà que s'imaginin l'elefant amb les potes grosses, una trompa ben llarga i el cos ben gros i pesat. A la segona part, B, l'elefant farà de cantant, posant molt de sentiment en el seu cant (els nens i les nenes ho faran veure, que canten). Després tornarem a la part A i farem que l'elefant balli novament el vals.

Quan ja sàpiguen el títol i hagin ballat la peça, els explicarem breument i molt sintèticament la vida de Camille Saint-Saëns i alguns detalls de l'obra *El carnaval dels animals*.

Biografia

Camille Sain-Saëns va néixer l'any 1835 a París. El seu pare va morir quan ell només tenia 3 mesos, i la mare va demanar ajuda a una tieta, Charlotte Masson, qui se'n va fer càrrec. Als dos anys, la tieta li va començar a fer classes de piano i ell en va aprendre molt ràpid. Va resultar que Camille tenia molta facilitat per a la música, tanta, que als 4 anys ja va fer una composició. Als 11 anys va fer el seu primer recital en públic i als 13 va entrar al Conservatori de París per estudiar música.

Quan va ser més gran, Camille es va guanyar la vida treballant d'organista en diferents esglésies de París. També va fer de mestre de piano a l'escola Niedermeyer.

Tot i que, a Camille, se'l coneix sobretot per la seva activitat musical com a músic, compositor i crític musical, la seva curiositat per la ciència i el saber el va fer estudiar filosofia, geologia, arqueologia, botànica, matemàtiques, acústica, ciències ocultes i astronomia.

Camille va morir a l'Alger l'any 1921.

El carnaval dels animals o, tal com ell mateix la va anomenar, la "Gran fantasia zoològica per a dos pianos i orquestra" és una obra que va compondre a l'edat de 51 anys, l'any 1886. Són 14 fragments musicals, molts dels quals són un retrat humorístic i satíric de les composicions i de l'estil musical de col·legues seus. Amb aquesta obra, Camille pretenia divertir-se amb els seus amics fent befa i mofa d'intèrprets i compositors de l'època, per això només en va fer petites audicions privades. No va permetre mai que, en vida seva, es fes una audició pública d'aquesta obra; excepte de la peça "El cigne", pensada perquè la interpretés la prestigiosa ballarina russa Anna Pavlowa amb una coreografia de Michel Fokine.

La primera interpretació pública de l'obra sencera es va fer l'any 1922, un any després de la seva mort.

Tot seguit, quan els nens i les nenes ja tinguin una petita idea del compositor i de l'obra, i ja hagin escoltat i interpretat amb moviments "L'elefant", caldrà que

en facin un petit musicograma que diferenciï les dues parts que té l'obra i la seva estructura: intro - A - B - A.

Donarem als joves el full del musicograma de "L'elefant", on caldrà que, amb tres colors diferents –un per a la introducció, un per a la part A i l'altre per a la B–, i mentre escolten la peça, omplin els quadres corresponents amb els traços de color que trobin més adients.

A la darrera fila del quadre han d'escriure amb quin instrument s'interpreta cada part.

De tota l'obra *El carnaval dels animals*, el concert Vaivé amb Brodas Bros n'interpreta una versió de "L'elefant". Aquest fragment està pensat originàriament per a piano i contrabaix. Veureu que la versió de Vaivé amb Brodas Bros estarà interpretada amb glockenspiel i tuba.

Trobareu el musicograma al següent enllaç: (s'ha d'enllaçar amb l'arxiu 09 musicograma ELEFANT.pdf)

3. Ballem la música

En l'apartat **Ballem la música** us fem una sèrie de propostes didàctiques per tal que, a través de la percepció corporal de la música, els nens i les nenes arribin a viure i a entendre les músiques i les estructures musicals d'algunes peces del concert Vaivé amb Brodas Bros de manera més vivencial i dinàmica.

3.1. Suite del Quebec

En aquesta peça, el concert pren dues melodies tradicionals del Quebec per fer-ne una de sola. La primera és un ternari i s'inicia amb un solo d'acordió mentre que la segona és un ritme binari (quaternari). Aprofitarem aquests canvis de ritme per crear una petita dansa que ens ajudi a entendre i palpar tant l'estructura de la peça com la naturalesa dels dos compassos.

Per al fragment del ternari, cal que els nens i les nenes tinguin ben present el pas de vals i que el practiquin molt. Abans s'han de fer alguns passos previs, com el balanceig al so de músiques ternàries per veure i sentir com el pes de la música recau en cada peu a mode de Vaivé amb Brodas Bros i no com una marxa (que seria el cas del binari). Cal intentar que el pas de balanceig esdevingui tan natural com sigui possible i que els moviments amb el cos no siguin forçats (en la mesura de les possibilitats motrius dels alumnes).

Podem triar tres sons corporals diferents per remarcar el ternari, per exemple: picar primer les cuixes, després amb les mans i, finalment, fer petar els dits. Mentre escoltem la melodia ternària, anem repetint aquests obstinat rítmic corporal de compàs ternari.

Quan ja hagin interioritzat bé el moviment del ternari, els aparellarem i farem grups de 6 alumnes (3 parelles) perquè cada grup pensi 3 possibilitats de moviments de dansa per a aquesta primera part de la peça. També els podem proposar diferents moviments i que després ells improvisin i desenvolupin la seva creació. Per exemple:

- Agafats de la mà, en rotllana, van fent un moviment de Vaivé amb Brodas Bros, tots endavant i tots endarrere.

- Agafats de la mà i en rotllana, van fent un moviment de Vaivé amb Brodas Bros, tots cap a la dreta i tots cap a l'esquerra.
- Agafats de la mà per parelles, els uns darrera els altres, fan un moviment de Vaivé amb Brodas Bros, cap a dreta i esquerra.
- Agafats de la mà per parelles, els uns darrera els altres, fan un moviment de Vaivé amb Brodas Bros, primer cap a l'interior i després cap a l'exterior.
- Agafats de la mà i per parelles, fan moviments de Vaivé amb Brodas Bros combinats amb algun rítol.
- etc.

Al so de la música, cadascun dels grups mostrarà a la resta de companys la dansa que han creat per al ternari.

En acabar aquesta part de creació per al moviment ternari de la suite quebequesa, mostrarem als alumnes la música de la segona melodia. Caldrà fer-los adonar que, en aquest cas, el compàs és diferent, que és un compàs que permet caminar, galopar, etc. Podem fer diferents treballs de sensibilització del compàs amb tot el grup, caminar la pulsació, picar-la amb el cos buscant dos sons diferents del cos, per exemple picar a les cuixes i de mans, etc.

Aleshores mirarem de cercar quants canvis hi ha per concloure que està composta de 8 frases musicals de 8 compassos cadascuna. A partir d'aquí, els demanarem que inventin una coreografia en forma de rondó; és a dir, que l'estructura coreogràfica serà A – B – A – C – A – D – A – E. Nosaltres els donarem la coreografia de la part A, que serà agafar-se en rotllana i voltar cap a la dreta. Per a la resta de frases musicals hauran d'inventar-se les coreografies, organitzats amb els mateixos grups de 6 que hem creat per a la primera part de la suite.

Com al ternari, se'ls poden proposar diferents opcions de coreografia a partir de les quals ells poden desenvolupar la seva pròpia composició, per exemple:

- Fer molinets per parelles.
- Agafats tots amb la mà dreta al centre i l'esquerra estirada cap a l'exterior, girar cap a la dreta o cap a l'esquerra, formant una estrella.

- Agafats de l'espatlla amb la mà dreta i amb les mans esquerres agafades, giravoltar fent galop.
- etc.

Finalment, cada grup mostrarà la seva coreografia per al binari.

Per acabar d'arrodonir aquesta activitat, al so de la música *Suite del Quebec*, i tots alhora, cada grup ballarà la seva coreografia.

4. Interpretem la música

4.1. Toquem instruments

En aquest bloc d'activitats proposarem la interpretació d'algunes de les peces que componen l'espectacle Vaivé amb Brodas Bros. Com ja hem dit anteriorment, caldrà adaptar les partitures i les instrumentacions de les peces que us proposem al nivell dels alumnes i al material de què disposem a l'aula de música de l'escola.

4.1.1. For Children, BB53, Vol. 1 Béla Bartók

En l'àlbum *For Children*, el compositor hongarès Béla Bartók va compondre una sèrie de peces per a piano inspirades i basades en diferents melodies de música popular, tant hongaresa com eslovaca. L'àlbum inicial, acabat el 1909 incloïa 85 peces, però el 1945 Bartók en va fer una revisió i en va suprimir 6, ja que va considerar que no eren melodies populars originals. En aquesta revisió també va fer canvis substancials en l'harmonització d'algunes peces. Per tant, de les 85 peces de l'àlbum inicial, l'any 1945 en va quedar un àlbum de 79.

Les peces les va pensar i escriure per facilitar l'aprenentatge del piano als joves estudiants, i per això estan organitzades de manera que la dificultat augmenta progressivament al llarg de l'àlbum.

Aquí us proposem que els alumnes en facin una interpretació pròpia amb instruments Orff. Com en totes les activitats, si no disposeu del material necessari en podeu fer una adaptació instrumental amb els instruments que tingueu a l'escola.

Material:

- Partitura adaptada de *For Children*, de Béla Bartók
- Instruments escolars de petita percussió: xilòfons, metal·lòfons i carillons

L'adaptació que us oferim està versionada a quatre veus, i podreu comprovar que no hem assignat cap instrument en concret a les veus per tal que, segons els instruments de què disposeu, comptant els de l'aula de música i els dels alumnes que toquin un instrument, pugueu adaptar el paper a les vostres necessitats.

Per aconseguir un bon resultat en la interpretació, us recomanem que es faci un bon treball de lectura, lenta i concentrada, de cadascuna de les veus. Caldrà procurar que hi hagi força silenci a l'aula mentre cadascun dels grups interpreta la seva part de l'obra.

Trobareu la partitura al següent enllaç: (s'ha d'enllaçar amb l'arxiu 10 for children.pdf)

4.2. Cantem cançons

4.2.1. “El ball de Sant Ferriol”

Al concert Vaivé amb Brodas Bros us proposem escoltar aquesta peça, que tant pot ser cantada com ballada.

Al concert podrem gaudir-la en diferents sonoritats: en un principi, l'escoltarem amb la sonoritat dels instruments tradicionals catalans i de les formacions que d'ells se'n deriven:

- flabiol i tambor
- flabiol i tambor i cornamusa (actualment coneguda com la mitja cobla)
- flabiol i tambor, cornamusa i tarota (actualment coneguda com la cobla de tres quartans).

Us proposem que l'ensenyeu als vostres alumnes per tal que la reconegin al concert i la puguin viure amb una vivència més familiaritzada. En el primer fragment de la interpretació la reconeixeran i la faran seva; ara bé, en el segon fragment de la interpretació, quan la peça trenca amb allò que coneixeran, els sorprendrà més. Tingueu present que, tot i el ritme *aksak* i l'escala hongaresa de la 2a part de la peça, la interpretació no deixa mai el so de la melodia de l'original i el públic la seguirà reconeixent, encara que amb un timbre i un color molt diferents al que estaran habituats.

Us deixem, doncs, la lletra i la melodia d'“El ball de Sant Ferriol” al següent enllaç: (s'ha d'enllaçar amb 11 ball de sant ferriol.pdf)

4.2.2. Vajotada: cançó amb text improvisat

La cançó amb text improvisat o glosa és un estil de cançó tradicional que s'està duent a terme en moltes escoles gràcies al projecte Corrandescola i al seu impulsor, Albert Casals (<http://gent.uab.cat/acasals/content/projecte-corrandescola>).

La glosa és una activitat comunicativa que té per vehicle una melodia i a la qual se li va canviant el text de manera improvisada a partir d'una sèrie de tècniques

segons el pal. Aquesta activitat és present en moltes cultures i països diferents i cadascun utilitza diferents tipus de melodies i de tècniques per crear el text.

Al concert, hi podrem escoltar una d'aquestes cançons amb text improvisat, concretament una jota, gràcies a la peça "Vajotada" del músic i compositor Pau Puig.

El fet d'improvisar el text d'una cançó en el moment de cantar-la és una activitat que requereix molta pràctica i que, a partir d'alguns consells i de molta experiència, es pot aconseguir realitzar-la amb una certa habilitat.

Tot i que en un principi pugui semblar impossible o molt difícil, no és veritat, només cal practicar-ho força i tenir-ne ganes. A partir d'aquí, tant el mestre com els alumnes poden passar magnífiques estones creant els seus propis textos a partir de situacions que passin a la classe, al pati o a l'escola en general.

Per tal de fer un bon aprofundiment al món de la glosa us recomanem el *Manual d'iniciació a la glosa* que va editar l'associació Cor de Carxofa i que us podeu descarregar o consultar a: <http://www.cordecarxofa.cat/2008/01/manual-diniciacio-la-glosa.html>

4.2.3. La cançó del lladre

Dintre de la seva pluralitat musical, instrumental i harmònica, el concert Vaivé amb Brodas Bros incorpora músiques de tradició oral que als joves els agradarà escoltar, sobretot si prèviament han après la cançó a l'escola. Diem això perquè el que trobaran al concert són, en gran part, reelaboracions musicals de peces i cançons prou conegudes, passades pel sedàs de l'harmonització i l'arranjament impregnat d'altres tradicions musicals del món.

En el cas de “La cançó del lladre”, si la saben i l'han après a l'escola, la reconeixeran molt ràpidament, però els espera una sorpresa.

Per tant, recomanem que els joves arribin al concert amb aquesta peça treballada.

Recomanem també que, en ensenyar la peça, tot i que és prou llarga, l'ensenyem sencera, perquè aquestes cançons “baladístiques” ens expliquen una història que cal saber per contextualitzar-la i saber què estem cantant. I ensenyar-ne només les primeres estrofes deixa la narració a mitges.

Caldrà que, en ensenyar-la tota, aclarim als alumnes algunes paraules o expressions que no entenguin per tal de facilitar la comprensió de tota la història.

Podem aprofitar aquesta cançó i el seu context per parlar de la vida i els costums dels nostres avantpassats, i veure algunes diferències entre la societat actual i la de fa 100 o 150 anys. Els alumnes poden cercar informació i veure els pros i els contres de viure en la societat actual en comparació de la vida dels catalans del segle XIX.

Us deixem, doncs, la lletra i la melodia del ball de “La cançó del lladre” al següent enllaç: (s'ha d'enllaçar amb 12 cançó del lladre.pdf)

4.2.4. Aqueras montanhas

Dintre de les activitats de cantar, creiem que és molt interessant incorporar el cant polifònic a les aules.

Al concert Vaivé amb Brodas Bros, hi trobem la cançó coneguda amb el títol “Aqueras montanhas”. Aquesta peça té moltes variants segons la zona on es canta. Cal destacar que actualment s’ha estès i popularitzat tant en el territori occità que està considerada l’himne oficiós de les valls occitanes. En el cas de l’Aran, des de l’any 2008 n’és l’himne oficial, ja que la va oficialitzar el Conselh Generau d’Aran.

Hi ha diferents versions, quant a la lletra, segons les variants dialectals i d’escriptura de l’occità en funció de la zona on es canti. En aquest dossier pedagògic us presentem la versió bearnesa.

Proposem que els alumnes arribin al concert amb la peça ja sabuda i treballada, ja que, com hem explicat amb “La cançó del lladre”, poder escoltar a través d’altres veus una peça coneguda és molt enriquidor perquè poden comparar la seva versió amb la del concert i poden observar les variacions i les diferències.

Us proposem que treballeu aquesta peça polifònicament, amb l’arranjament per a veus d’joves que us enllacem més avall.

Per treballar-la, recomanem que primer es comenci ensenyant a tots els joves la melodia. Quan aquesta estigui ben apresada, s’hi pot afegir la 2a veu, que és una tercera paral·lela superior. Si els nens i les nenes tenen ben interioritzada la melodia, aquesta veu els serà prou còmoda i fàcil de fer. Quan aquestes dues veus estiguin ben assolides, es pot intentar afegir-hi el baix de la 3a veu, que no és més que uns bordons amb lletra a partir de la tònica, la dominant i la subdominant de la tonalitat. Si el baix és massa difícil d’afegir, tampoc no passa res, perquè la peça a dues veus funciona perfectament i ja es pot comprovar el plaer de cantar polifònicament. Aquest baix és pot tocar amb algun xilòfon baix que hi hagi a l’aula.

Vegeu la partitura que us adjuntem a 3 veus. (S’ha d’enllaçar amb 13 Aqueras montanhas.pdf)

4.3. Fem versions

Al concert Vaivé amb Brodas Bros, un dels punts claus i fonamentals són les versions de peces conegudes; és a dir, a partir de peces originals, el director musical del concert Vaivé amb Brodas Bros i també els músics intèrprets han fet la seva pròpia interpretació. En alguns casos, la versió és tan sols un canvi en la instrumentació i això ja fa que la peça tingui un color diferent de l'original, però en altres casos la versió és més extrema i la peça original es va transformant harmònicament, instrumentalment i rítmicament (i en alguns casos, melòdicament) fins a esdevenir una peça molt diferent.

En aquest bloc intentarem que els alumnes, segons les seves possibilitats i les de l'instrumental de l'aula de música, facin les seves pròpies versions d'algunes de les peces del concert Vaivé amb Brodas Bros. Com a suggeriment, us proposem que si no teniu una aula de música que disposi dels instruments necessaris pel que fa als idiòfons de so indeterminat, feu servir altres alternatives, com la percussió corporal amb l'ajuda de taules, cadires o altres objectes de l'aula que pugueu utilitzar (caixes de cartró, llibres...).

Com que el vessant de versions amb un canvi d'instrumentació ja l'hem pogut treballar a l'apartat **4.1. Toquem instruments**, en aquest altre us proposarem fer versions canviant la base rítmica de la peça i, en alguns casos, també el tempo, per trobar un nou color a algunes melodies conegudes.

4.3.1. La cançó del lladre

Aprofitant que a l'activitat Cantem cançons del dossier, en concret en el punt **4.2.3**, hem après "La cançó del lladre", reprendrem aquesta peça per fer-ne diferents versions. En una primera versió us proposem una base rítmica amb ritme de rumba, molt simplificada.

Material:

- Partitura adaptada de "La cançó del lladre".
- Instruments escolars de petita percussió: pandero, pandereta, triangle i claus.

Veureu que el ritme està elaborat a base d'anar repetint, a mode de bucle, els dos primers compassos de cada sistema. Per tant, quan ja saben conjuntar els dos primers compassos només cal anar-ho repetint.

Per tal de treballar-ho a classe, us proposem que tots els joves sàpiguen picar, amb un instrument o amb una part del cos, tots els ritmes. Primer cal treballar el ritme per separat de la cançó, anar aprenent ritmes i anar-los afegint, sumant, per tal d'arribar a tota la polirítmia sencera. Al final, hem de fer que s'adonin que, damunt d'aquesta polirítmia que han après, s'hi pot cantar o tocar amb instrument melòdic "La cançó del lladre".

Us proposem que els nens es vagin aprenent el ritme i que vagin fent la polirítmia d'instruments en el següent ordre:

1. Pandero
2. Pandero + pandereta
3. Pandero + pandereta + triangle
4. Pandero + pandereta + triangle + claus
5. Pandero + pandereta + triangle + claus + veu

Vegeu la partitura que us adjuntem. (S'ha d'enllaçar amb 14 La cançó del lladre.pdf)

La segona versió que us proposem és a partir, també, de “La cançó del lladre”, i hi afegirem una base de ritme cubà, també molt simplificat, però més complicat que el de la proposta anterior.

Material:

- Partitura adaptada de “La cançó del lladre”.
- Instruments escolars de petita percussió: pandero, requetetxec i claus.

Per tal de dur-la a terme a l'aula, us recomanem la següent gradació en l'aprenentatge:

1. Que tots els nens sàpiguen ben de memòria la cançó.
2. Aprendre tota la cançó cantada, picant el ritme del pandero. Es pot fer amb un pandero cadascú o picant de mans. L'important és que tots tinguin clar aquest ritme mentre canten la cançó. Aquest ritme és prou fàcil com per poder-lo fer sense complicacions.
3. Tots piquen, aquesta vegada sense cantar, el ritme del pandero, mentre un grup petit de nens amb el requetetxec o rec-rec (o güiro) aprenen i toquen el seu ritme. Cal fer-los adonar que el ritme és molt semblant, però que la negra que fan a la contra és molt important. Que l'han de marcar bé.
4. Un segon grup de nens aprendrà el ritme de les claus. Per a aquest ritme, seria bo comptar amb nens que els resulti fàcil aprendre ritmes i nens que vagin a escoles de música, ja que és una miqueta més elaborat i prou diferent del dels altres dos, que són més bàsics.
5. Mentre el grup de nens fan el ritme del pandero, els dos grupets que fan el ritme de les claus i del requetetxec s'hi van afegint.
6. Finalment, deixem un grup gran de nens cantant i tres grupets més petits que facin els tres ritmes.

Aquesta activitat demana temps i que es vagi fent a poc a poc, ja que hi ha molta feina per a tots; la veu més difícil d'afegir és la de les claus.

Vegeu la partitura que us adjuntem. (S'ha d'enllaçar amb 15 “La cançó del lladre.pdf)

Qualsevol de les dues versions de “La cançó del lladre” es pot fer de manera que els nens la interpretin primer al ritme que calgui perquè la peça funcioni i el

ritme camini, però hauríem de procurar que cantessin les primeres estrofes a un ritme més aviat lent i que interpretessin les darreres a un tempo rapidet, que permeti veure la diferència de la peça cantada lenta, i potser una miqueta arrossegada, per després canviar-li el tempo i dotar-la d'un aire més dinàmic.

4.3.2. Música i poesia

Al concert Vaivé amb Brodas Bros podrem escoltar “Sense el ressò del dring” en una versió instrumental, però cal saber que l’original és una composició de Pascal Comelade inspirada en el poema de Joan Salvat Papasseit que du el mateix títol. Aquesta versió la podem escoltar a l’àlbum *Psicòtic Music’Hall*, d’Enric Casasses i Pascal Comelade, publicat l’any 2002 a França per Delabel.

En podem veure una versió enregistrada en directe el dia 6 de juny de l’any 2011 al Teatre Principal de Sabadell a l’enllaç següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=TAfCIVN2goY>

En aquest enregistrament, hi podem trobar alguns dels trets més característics de la formació que construeixen el poeta Enric Casasses i el compositor i músic Pascal Comelade, com poden ser les intervencions de Casasses amb el triangle i tot el desplegament instrumental de juguina ben característic de Pascal Comelade.

La proposta didàctica que us fem és elaborar una composició pròpia, feta per grups d’alumnes, d’una peça instrumental que acompanyi el recitat d’un poema.

Aquesta proposta didàctica fóra bo que es treballés interdisciplinàriament a l’aula amb l’àrea de llengua i literatura catalana i l’àrea artística musical, visual i plàstica.

A partir d’un poema, nosaltres us fem una proposta –que pot variar segons el nivell en què es treballi l’activitat– per treballar amb els alumnes les característiques i els components estructurals mínims que conformen els poemes: estrofa, vers i rima.

La proposta que us fem se centra en el poema “Quan el pare no té pa”, de Joana Raspall, publicat al llibre *Com el plomissol: poemes i faules*, de la col·lecció Grumets, de l’editorial Galera, editat a Barcelona l’any 2003.

A partir de la lectura d’aquest poema, caldrà introduir els alumnes en els conceptes d’estrofa, vers i rima. Per tal de fer un treball visual dels conceptes i

d'inici de la comprensió del poema, els demanarem que llegeixin el poema i que facin la següent activitat:

Marca amb una línia lateral de color taronja les quatre estrofes del poema i fes un petit dibuix al costat de cada estrofa.

Quan el pare no té pa...

Quan el cel està ben clar,
salta i balla, salta i balla!

Quan el cel està ben clar,
a la plaça pots jugar.

Quan el cel està plovent,
ai, que et mulles, ai, que et mulles!

Quan el cel està plovent,
cap a dintre vés corrent!

Quan el cel està nevant,
com tremoles, com tremoles!

Quan el cel està nevant,
prop del foc vés-te escalfant.

Quan al cel s'ha fet de nit,
sopa i calla, sopa i calla;

Quan al cel s'ha fet de nit,
vine i fica't dins del llit!

Joana Raspall

Trobareu l'enllaç amb el material a (cal enllaçar amb 16 quan el pare de te pa.pdf)

La següent activitat que demanarem als joves és que es fixin en les paraules dels finals dels versos i que subratllin amb color aquelles que acabin igual.

Fetes aquestes activitats que es poden complementar amb altres de l'àrea de llengua i literatura catalana, cal començar a deduir amb els joves quines són

les característiques principals que cal tenir en compte a l'hora de recitar un poema. Els haurem d'explicar que cada tipologia textual demana una o altra estratègia lectora, i que en aquesta activitat cal extreure les estratègies bàsiques que s'han de tenir en compte per recitar poemes.

Entre tots haurem d'arribar al següent referent d'aula:

PER RECITAR UN POEMA CAL:

- Entendre bé el poema.
- Saber quin sentiment transmet el poeta.
- Aprendre el poema, gairebé, de memòria.
- Llegir-lo a poc a poc, amb tranquil·litat.
- Entonar bé.
- Vocalitzar.
- Fer pauses i silencis.

En tenir tots aquests consells per recitar poemes, els farem escoltar i veure el vídeo de "Sense el ressò del dring", que van enregistrar Pascal Comelade i Enric Casasses a Sabadell el 6 de juny de 2011 per prendre consciència del tipus de música que l'acompanya i dels instruments que utilitzen.

Demanarem als alumnes que, per a la pròxima sessió, duguin instruments que tinguin per casa o estris que es poden fer servir per a la musicalització del poema que els proposem.

A partir dels instruments i dels estris que duguin els joves, a més de tot el material sonor que hi pugui haver a l'aula de música de l'escola, caldrà que cada grup faci una instrumentació i recitació lliure del poema.

El mestre haurà de fer els grups i donar-los suport en tot allò que necessitin. Caldrà guiar-los a l'hora de fer pauses i silencis en la recitació per tal de donar més protagonisme a la música, i a l'inrevés; quan han de deixar que la música passi a un segon pla per tal que es pugui escoltar el recitat del poema. Podrà

aconsellar-los sobre les possibilitats sonores dels estris que han dut i sobre com es poden utilitzar per dotar la recitació de més sentit, etc.

Per finalitzar aquesta activitat, caldrà que els grups d'alumnes dediquin una estona a assajar-ho bé per tal de fer-ne una interpretació a altres aules de l'escola.

Aquesta activitat l'hem plantejat a partir d'un sol poema, però també se'n poden triar quatre o cinc, organitzar un recital de poemes musicats i presentar-lo davant d'altres alumnes de l'escola.

Professorat

Per saber-ne més

Una mica de...

Per a l'activitat Descobrim els instruments no volem pautar gens el material que podeu fer servir, ja que l'important, com ja hem explicat a l'activitat, és que es puguin veure els instruments en tota la seva globalitat i amb la màxima riquesa de possibilitats sonores i contextuals.

Tot i amb això, us volem aportar alguns dels materials que trobareu a la xarxa i que us ajudaran a tenir més documentació i possibilitats al vostre abast:

REQUETETXEC. Descobrim els instruments i grups instrumentals

Autors: Josep Maria Mayol i Maria Antònia Pujol

És un material didàctic pensat per donar a conèixer els instruments i grups instrumentals dels Països Catalans a l'alumnat d'educació primària. Està format per divuit unitats didàctiques que presenten de manera visual i auditiva els nostres instruments i conjunts instrumentals, els contextos on actuen i la música que toquen. El material consta de fitxes fotocopiables o imprimibles per a l'alumnat, d'un llibre del mestre, tres discos compactes amb audicions i un CDROM.

El podreu trobar a l'adreça:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.facf868a4b99b3fe78537a95b0c0e1a0/?vgnextoid=403b591bb3e73310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=403b591bb3e73310VgnVCM2000009b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

També hi ha una extensa bibliografia sobre els instruments tradicionals, de la qual en volem destacar:

ARNELLA, Jaume et al. (1994). *Luthiers i instruments tradicionals de Catalunya*. Calella: Ajuntament de Calella, Departament de Cultura.

AYATS, Jaume et al. (2006a). "Els músics i els instruments" dins *Tradicionari*. Vol. VI: *música, dansa i teatre popular*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana i Generalitat de Catalunya. Pàgs. 69-123.

MAIDEU, Joaquim (1995). *Instruments musicals*. Vic: Eumo Editorial.

També podeu visitar la web de www.tocanet.cat on trobareu molta informació i

vídeos formatius i informatius dels instruments tradicionals.

Tot seguit us adjuntem una relació d'alguns vídeos que hem trobat a la xarxa i que us poden servir d'exemple per utilitzar a l'aula. Només són una petita mostra de la gran quantitat de material que podeu trobar publicat:

Instrument	Audio
En general	IB3 La Mirada Pep Toni Rúbio, Músic tradicional https://www.youtube.com/watch?v=RHdR70V_1QY 5.
Flabiol, tambor i cornamusa	Jota d'en Pep Toni - Xeremiers Pau i Càndid https://www.youtube.com/watch?v=XrMGfN4F-Z4
Cobla	Gelosa Sardana – Cobla Sant Jordi https://www.youtube.com/watch?v=GGRqYKbgwGU
Dolçaina	Reportatge: “Dolçaina: del carrer a l'aula” (13:50 – 17:10 – 28:35 – 39:20 – 42:55 – 46:30) https://www.youtube.com/watch?v=pejhrPeF8U Vídeos diversos del dolçainer – Pau Puig http://www.paupuigolives.com/#!/videos-pau-puig/c22ym
Acordiò diatònic	Tortellini / Madison – Pere Romani https://www.youtube.com/watch?v=guMBdyXV_gM Belda i els Badabadocs – La Rambla https://www.youtube.com/watch?v=U3bOjAU9TSM 6.
Tenora	El noi de la mare – Jordi Paulí https://www.youtube.com/watch?v=XglT0zZwxjU
Glockenspiel	Cànon Pachelbel – Mickaël Darmon (iniciar el vídeo al segon 0:15) https://www.youtube.com/watch?v=igNFAB6PLkM

Sense el ressò del dring

Aquesta és una de les peces que podrem gaudir al concert Vaivé amb Brodas Bros. Cal saber que l'original és una composició de Pascal Comalade inspirada en el poema de Joan Salvat Papasseit que du el mateix títol. Aquesta versió la podem escoltar a l'àlbum *Psicòtic Music'Hall*, d'Enric Casasses i Pascal Comelade, publicat l'any 2002 a França per Delabel.

En podem veure una versió enregistrada en directe el dia 6 de juny al Teatre Principal de Sabadell a l'enllaç següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=TAfCIVN2goY>

En aquest enregistrament, hi podem trobar alguns dels trets més característics de la formació que constitueixen el poeta Enric Casasses i el compositor i músic Pascal Comelade, com poden ser les intervencions de Casasses amb el triangle i tot el desplegament instrumental de juguina ben característic de Pascal Comelade.

El poema original de Joan Salvat Papasseit és:

Sense el ressò del dring

Sense el ressò del dring i el brill de l'or malvat
voldria anar pel món
com el món no en té cura:
que trobés pel camí la noia jove i bruna
i la pogués besar,
-l'altra després de l'una-
abans una tonada i després un bell cant;
que en arribar al lloc on m'abrusés la set
trobés el càntir fresc
i amb el càntir l'abraç de la més joguina;
i que en pujar trescant per la nova drecera
encara em fes adéu:
i jo li llançaria un llessamí per festa

per si no ens vèiem més
-que encara que besés a un altre caminant,
poguéis jo anar pel món
sense el ressò del dring i el brill malvat de l'or.

Professorat

Què vol dir escoltar

Què vol dir escoltar

Escoltar és parar atenció a alguna cosa, normalment a alguna cosa que està sonant.

Cada espècie animal té unes capacitats auditives concretes, les que necessita per desenvolupar-se en el seu entorn, i dins aquestes capacitats es pot escoltar amb diferents nivells d'intensitat.

Així solem diferenciar “sentir” d’“escoltar”. “Sentir” és el que fem quan escoltem amb intensitat baixa, quan podem estar envoltats de so i ni ser-ne conscients. “Escoltar” és el que fem quan parem atenció perquè volem aprendre, respondre, entendre, arxivar, recordar, reviure, etc. el que escoltem.

La intensitat de l'escolta, la capacitat d'escoltar, és educable i la podem treballar, i la música és realment indicada per fer-ho.

Per escoltar en alta intensitat, igual que per fer silenci, es necessita una gran activitat i concentració. L'escolta i el silenci no solen ser passius, ja que només els aconseguim si realment els volem.

El so sempre és una vibració, i per sentir-lo ens ha d'entrar a dins a través de l'oïda. La música és una obra d'art que se'ns fica a dins, són vibracions que podem percebre per tot el cos.

Als concerts de L'Auditori ens proposem que sigui difícil deixar d'escoltar i que, en el terreny personal, tinguem la capacitat d'escoltar amb obertura i respecte.

Per això, aprofitant l'assistència als concerts, us convidem a parlar especialment de l'escolta i a practicar-la conscientment.

